

ELAZIĞ'DA KURLTLAR VADİSİ DİZİSİNİN ALIMLANMASI

The Reception of Kurtlar Vadisi Serial in Elazığ

Nesrin KULA DEMİR

ÖZET

Bu makale, Kurtlar Vadisi dizisinin izleyiciler tarafından bu kadar çok izlenmesinin ardındaki nedenleri araştırmayı hedeflemektedir. Niteliksel araştırma yöntemlerinden olan derinlemesine mülakat ve katılımcı gözlem yöntemleri bu çalışmada kullanılmaktadır. Kültürel Çalışmalar, medya kültürü ve simülasyon kuramı çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturmaktadır. "Elazığ'da insanlar diziyi neden bu kadar çok sevmekte ve izlemektedir" sorusu çalışmanın temel sorunsalını oluşturmaktadır. Çalışmanın sonunda, Elazığ'daki izleyicilerin diziyi "Türkiye'nin gerçeği" olarak alımladıkları ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, izleyiciler bir televizyon metnini simülasyon olarak görmek yerine, gerçek olarak algılamaktadırlar. Bu nedenle, televizyondan gelen mesajlara sadece egemen okuma yapabilmekte, karşıt veya müzakereli okuma yapamamaktadırlar.

Anahtar kelimeler: Diziler, simülasyon, kültür, kültürel çalışmalar, izleyiciler

ABSTRACT

This article aims to reveal the reasons behind watching the Kurtlar Vadisi serial by audiences. In-depth interview and participant observation which are qualitative techniques have been used in this study. Cultural Studies, media culture and simulation theory constituted the theoretical frame of this article. The main question of the research is "why the people like and watch the serial so much in Elazığ". As consequence, the audiences in Elazığ interpret the serial as the "reality of Turkey".

In conclusion, the audiences perceive the television texts as real life, instead of a simulation. Because of this, they can not decode the television messages oppositional or negotiated but only dominant-hegemonic.

Key words: Serials, simulation, culture, cultural studies, audiences.

GİRİŞ

Günümüz toplumlarında bireylerin hayata ilişkin bilgilendirilmesi, ailelerden çok, kitle iletişim araçları tarafından yerine getirilmektedir. Toplumsal normların ve anlamların hızla değişmesi, yeni kuşaklar için, ebeveynlerin, yol gösterme ve kültür aktarma işlevlerini yerine getirememelerine neden olmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak, modern toplumlarda gençler çevrelerinden ve kitle iletişim araçlarından etkilenmektedirler. Geleneksel toplumların aksine, bireyler, kentlerde giderek çevreden ve arkadaş ortamlarından yalıtıldıklarından, gençlerin hayata ilişkin zihinsel temsilleri, büyük ölçüde kitle iletişim araçlarından,

özellikle de kolay ulaşılması nedeniyle, televizyonda gördükleri temsillerden etkilenmektedir.

Günümüzde kitle iletişim araçları, geleneksel toplumlarda din tarafından belirlenen, günlük yaşam pratiklerini etkilemekte ve şekillendirmektedir. Özellikle gençler, televizyonda gördükleri rol-modellerine bakarak, toplum içinde nasıl davranmaları gerektiğine karar vermektedirler. Televizyon metinlerinde yer alan semboller ve imajlar, gençler tarafından kimliklerini tanımlamak amacıyla kullanılmaktadır. Özellikle televizyon dizileri sürekli takip edilme ve alışkanlık yaratma özellikleri göz önüne alındığında, yarattıkları temsiller ve önerdikleri rol modelleriyle, gençler için davranış, kılık-kıyafet ve yaşam tarzı kodları oluşturmaktadır. Kurtlar Vadisi dizisi Türkiye’de, özellikle yapımcılarının Elazığlı olması nedeniyle, Elazığ’da çok fazla izlenmekte ve gençler üzerindeki etkileri gözlemlenebilmektedir.

Çalışmada, dizinin izlenme ve sevilme nedenleri nitel çalışma yöntemi olan derinlemesine mülakat tekniği ile sorgulanmaktadır. Araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulurken ise, kültürel çalışmalar, medya kültürü yaklaşımı ve simülasyon kuramı temel alınmaktadır.

Kuramsal Ardalan

Modemizmle birlikte, tarımda yeni metot ve teknolojilerin gelişmesi, kas gücüne ihtiyacı azaltmakta, bunun sonucu olarak köyden kente göç olgusu ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de köyden kente göç oranının ciddi rakamlara ulaşması ve kitle iletişim araçlarının gelişim göstermesi, eş zamanlı ortaya çıkan ve paralellik gösteren gelişmelerdir. Bu dönemde, kitle iletişim araçları özellikle de televizyon, toplumsal değer ve nonnların yeniden üretilmesi işlevini üstlenmektedir. Medya aracılığı ile yaşam biçimleri, düşünme sistemleri, tüketim kalıpları bireylere empoze edilmektedir.

Son yirmi yılda Türkiye’de toplumsal, kültürel ve siyasal yönden hızlı değişimler meydana gelmiştir. Bu hızlı değişimlerin yarattığı anomi ortamında, kitle iletişim araçlarından en yaygın ve ucuz olanı televizyon, kültürel değişimlerin ve popüler olanın taşıyıcısı konumuna gelmektedir. Diziler ve magazin programları, toplumsal gerçekliğin yeniden temsili ve kurgulanması işlevini yerine getirmektedir. Kimlik arayışındaki gençlerin medya tüketimi arttıkça, post-modern dünya içine girdiği, farklılaşmaya çalışırken, sıradanlaştığı, homojenleştiği ve yabancılaştığı görülmektedir. Tüketim toplumlarında bireyler, kendilerini, medyanın yanılısama yoluyla yarattığı bu homojenleştiren, sıradanlaştıran ve yabancılaştıran kitlesel kültür içinde, tüketim tercihlerinde “özgür” hissetmektedirler.

Medya tüketimi yoluyla, modernliği yakalamaya çalışan genç kuşak, toplumsal gerçekliğe, ulusal anlamdaki ülke gerçeklerine ulaştığını düşünürken, aslında gerçekliğin kaybolduğu simülasyon ortamında kendine, ailesine ve çevresine yabancılaşmakta, mutluluğu tüketimde arar hale

gelmektedir. “Medya, tüketim kültürünün oluşturulmasında, böylelikle tüketime hızlandırılmasında önemli etkenlerden biri olarak sisteme katkıda bulunmaktadır (Önür, 2001: 29).” Tüketim kültürü, post-modern kültür veya medya kültürü olarak adlandırabileceğimiz bu kültür, yaşamın her alanını kuşatmaktadır.

Modern toplumların içinde bulunduğu, hızlı teknolojik gelişmelere bağlı olarak kitle iletişim araçlarının etkisinin giderek arttığı dönemi, farklı düşünürler farklı şekillerde adlandırmaktadırlar. Baudrillard’a göre modern toplumlar simülasyon dünyasında yaşamaktadır. En güçlü sanayinin iletişim sanayi olduğu günümüz toplumunun, kendine özgü bir ahlakı, değer yargıları ve inanç sistemleri olmadığı için, bunlar kendinden önce gelen düzenden ödünç alınmaktadır. Çünkü modern toplumlar, eski verilerin yerine koyulabilecek hiçbir yenilik sunmamıştır. Bu nedenle eski sistemden kalan verilerin tümü simülasyon (TV, sinema, medya, vb) yoluyla yeniden insanlara sunulmakta, ikna etme yoluyla empoze edilmeye çalışılmaktadır (Adanır, 2000: 36). Özetle, kitle iletişim araçları toplumsal gerçekliğin simülasyon haline dönüşmesine ve yeniden üretilmesine hizmet etmektedir.

Gerçekliğin sürekli yeniden üretilmesi ile bir hiper-gerçeklik oluşmakta ve hiper-gerçeğin ya da simülasyonun olduğu yerde bir daha asla gerçekliğe geri dönülemezdir. Hiper-gerçek, Baudrillard (1998: 13) tarafından “gerçeğin tüm göstergelerine sahip, gerçeğin tüm aşamalarına kısa devre yaptıran kusursuz, programlanabilen, göstergeleri kanserli hücreler gibi çoğaltarak dört bir yana savuran bir makine” olarak tanımlanmaktadır. Televizyon dizileri olayları ve karakterleri, gerçek hayatta var olan benzerlerinden seçtiği için, gerçekliğin yeniden-yapılandırılması ve yeniden- temsil yoluyla bir hiper-gerçeklik yaratmaktadır. İzleyiciler, toplumsal alandan aşına oldukları olay ve karakterlerle karşılaştıklarında, gerçekliğin simülasyonunu değil, gerçekliğin kendini izledikleri yanılsamasına düşmektedirler.

TRT’nin 1970’lerde ülke genelinde yayın yapmaya başlaması ile birlikte, televizyonun önemli çıktılarında biri olan televizyon dizilerinin, önce yabancı yapımları, daha sonra yerli yapımları ekranlarda görülmeye başlamıştır. Türkiye’deki ilk yerli yapımları örnekleri; “Kuruntu Ailesi”, “Bizimkiler” ve “Perihan Abla” gibi drama dizileridir. Televizyonda tek başına komedi türünün ilk örneği; Aziz Nesin’in tiyatro oyunundan televizyona uyarlanan “Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz” (1974) adlı mini dizidir. Türkiye’de ilk uzun süreli televizyon dizisi “Kaynanalar” bir komedi dizisi olarak tanımlanabilmektedir. Tekin Akmansoy yapımları olan bu dizi, ilk kez 19 Mayıs 1974’te yayınlanmış ve verdiği farklı zamandaki aralara rağmen 1987 yılına kadar yayına devam etmiştir (Mutlu, 1991: 270-279). Bizimkiler, Perihan Abla, Süper Baba, Mahallenin Muhtarları, Baba Evi ...vb. diziler kalabalık oyuncu kadrosu ve oluşturulan karakterler yoluyla

kent yaşamında giderek yalıtılan ve yalnızlaşan bireylere, geleneksel toplum değerlerini ve dayanışmanın getirdiği psikolojik rahatlamayı sunmaktadır.

1990 sonrası özel televizyonların yayına başlaması ile birlikte, aralarındaki rekabet sonucunda gösterimde olan dizilerin sayılarının giderek arttığı ve günümüzde aynı yayın döneminde bu sayının 50-60'ı bulunduğu görülmektedir. Yerli yapım diziler “Aşmalı Konak” ve “Zerda” dizileri ile birlikte İstanbul dışına taşınmış ve “ağalık, kumalık, aşiret kavgaları, vb.” konular dizilerde ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu dizilerin ratinglerinin artması ile birlikte, “Deli Yürek” son olarak da “Kurtlar Vadisi” gibi “mafya, devlet, güç/iktidar ilişkileri, vb” konulu diziler ortaya çıkmıştır.

Çalışmada Kurtlar Vadisi dizisinin izlenme ve beğenilme nedenleri araştırılacaktır. Daha çok erkek izleyicilerin ilgisini çekebilecek konuların yer aldığı dizide, kadın izleyicileri de çekebilecek amacıyla aşk konusuna da yer verilmektedir. Dizide izleyicilerin özdeşleşebileceği pek çok karakter bulunmaktadır. Vladimir Propp’un masallarda ortaya çıkardığı 7 karakter türü de dizide bulunmaktadır (2001: 105-106). Bu karakterler; Saldırgan, Bağışlayıcı, Yardımcı, Prenses, Gönderen, Kahraman ve Joker’dir. Kahraman: Polat Alemdar

Saldırgan: Çatışma halinde olunan mafya babaları (Şevko,
Tombalacı Mehmet, Cerrahpaşalı Kardeşler,
Testere Necmi, Erdal Kömürcü)

Prenses: Elif Eylül Yardımcı: Memati, Abdulhey Bağışlayıcı:
Ömer Candan Gönderen/ Öğretici: Aslan Akbey Joker: Güllü

Polat Alemdar, dizide bir süper kahraman olarak ortaya çıkmaktadır. Anadolu Lisesi ve Siyasal Bilgiler Fakültesi’ni bitirmenin yanı sıra; tıp, yakın dövüş, keskin nişancılık, bilgisayar sistemleri... gibi pek çok konuda eğitim almış. İngilizce, Fransızca, Almanca, Rusça, Arapça, Kürtçe... vb. birçok dil bilen bir karakter olduğu görülmektedir. Sahip olduğu bu üstün özellikler onu süper kahraman haline getirmektedir.

Dizide milliyetçilik, vatan sevgisi ve dini motifler özellikle vurgulanmaktadır. Böylelikle bu konulara ilgisi olan izleyiciler televizyon başına çekilmektedir. Yakın tarihte yaşanmış olaylarla benzerlikler kurularak bir hiper-gerçeklik yaratılmaktadır. Hiper-gerçekliğin, gerçeğin yerini alması ile, izleyicilerin düş-gerçek ayrımı yapması zorlaşmaktadır. Dizinin kahramanlarından Süleyman Çakır’ın dizide öldürülmesi sonucu, cenaze namazı kılınması, mevlit okutulması, lokma döktürülmesi, saygı duruşunda bulunulması, gazetelere ölüm ilanı verilmesi bunun göstergeleridir. Çakırın tespihi, Polat Alemdar’ın yüzüğü, saati ikonlaştırılıp internet ortamında yüksek meblağlara satılmaktadır (Solmaz, 2004: 51,108). Simülasyonun en önemli özelliği gerçeğin yerini almış modellerden oluşmasıdır.

Araştırmanın Metodolojisi ve Tekniği

Medya tüketimi konusunda, bireylerin pasif tüketiciler olduğunun düşünülmemesi gerekmektedir. Kullanım ve doyum yaklaşımının “İnsanlar kitle iletişim araçları ile ne yapar?” (McQuail ve Vindahl, 1997: 154) sorusu, bireylerin kitle iletişim araçları karşısında düşünüldüğü kadar edilgen olmadığının göstergesidir. 1950’lerin sonlarından 1970’lere kadar kullanım ve doyum yaklaşımı, izleyicilerin medya mesajlarını nasıl yorumladığını çözümlenmeye çalışmaktadır. 1970’lerde ise Kültürel Çalışmalar içinde Stuart Hail, geliştirdiği “kodlama ve kod açımı” yaklaşımı ile kullanım ve doyum yaklaşımının çıkmazlarını açmaya çalışmaktadır.

Kod-açıklama süreci ile ilgili olarak Hail, izleyiciler açısından egemen (başat), karşıt (muhalif), tartışmacı (müzakereli) olmak üzere üç tip açıklama tanımlamaktadır. 1973 yılında kaleme aldığı “Encoding/Decoding” adlı makalesinde Hail (1999:59-61), izleyiciyi hem alıcı hem de kaynak olarak görmektedir. *Egemen okuma*; doğal ve kaçınılmaz olarak hegemonik bakış açısına uygun düşmektedir. *Karşıt okuma*; mesajı kodlayan kişinin istediği anlama, tamamen zıt bir şekilde mesajın anlamının yorumlanması şeklinde ele alınmaktadır. *Tartışmacı okuma*; egemen anlamların kısmen benimsemesi ile birlikte, yaşanan ayrıcalıklı bir durum, örneğin, yerel koşullar nedeniyle daha müzakereli bir şekilde yorum yapmayı izleyicinin kendine saklaması olarak tanımlanmaktadır.

Kültürel Çalışmalar, medya çıktılarını kültürel metinler olarak görmekte ve anlamlandırma sürecini sorgulamaktadır. Bu anlamlandırma sürecinin ne kadar karmaşık olduğu ve kişiden kişiye (aileden aileye, kültürden kültüre ve cinsiyete göre) değişiklik gösterdiği vurgulanmaktadır. Metinlerin farklı okumalarının olabileceği (egemen, muhalif ve müzakereli) ve iletişim sürecinde izleyicinin önemi ortaya çıkarılmaktadır. Bu anlamda, izleyiciyi birey (özne) olarak ele alan araştırmalar, izleyiciyi kendi toplumsal-tarihsel koşulları içinde görmek ve bu koşullar içinde izlemek gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle, yapılacak olan araştırmada, kültürel çalışmaların bakış açısı kuramsal temel olarak alınmakta ve bu yolla Elazığ’daki üniversite öğrencilerinin “Kurtlar Vadisi” dizisini izleme ve anlamlandırma süreçleri sorgulanmaktadır.

Niteliksel bir araştırma yöntemi olan alımlama analizi, eleştirel iletişim çalışmaları içinde şekillenmekte, mesajın izler-kitle ile buluşma anı, süreci ve ortamını ön plana çıkarmaktadır. Eleştirel çalışmalar, mesajın alıcılarının edilgen değil, etken olduğunu ve her alıcının mesajı kod-açımına uğrattırırken bir yeniden-üretim gerçekleştirdiğini belirtmektedir. Hail (1999: 52) da her tüketicinin aynı zamanda bir yeniden-üretim süreci olduğunu vurgulamaktadır. Bu anlamda, izleyiciler medya metinlerini tek bir şekilde okumamakta, anlamlandırma sürecinde bireysel ve toplumsal farklılıklar etken olmaktadır. Post-yapısalcı çalışmalarla birlikte öznenin ön plana

çıkması, iletişim araştırmalarında da önemli bir kategori olarak alımlayıcılan ön plana çıkarmaktadır. Eleştirel iletişim çalışmaları ve kültürel çalışmalar, alımlama analizlerine önem vermekte, kitle iletişim araçları tarafından üretilen anlamın öznenin bakış açısıyla yeniden-kurulmasına dikkat çekmektedir. Dolayısıyla, çalışma konusunu oluşturan “Kurtlar Vadisi” dizisi; senarist, yapımcı ve oyuncu kadrosunda daha çok Elazığlıların yer alması nedeniyle, Elazığ’da diğer şehirlere göre farklı izlenme ve anlamlandırma pratiklerine neden olmaktadır. Bu farklı anlamlandırma ve alımlama süreci, araştırmada Kültürel Çalışmalar, medya tüketimi ve simülasyon kuramı temel alınarak araştırılacaktır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemleri olan, katılımcı gözlem ve derinlemesine mülakat teknikleri kullanılmaktadır. Önceden hazırlanan otuzbir soru, Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerinden mülakata katılmaya gönüllü olan ve diziyi sürekli izleyenlere yöneltilmiştir. Sorular önceden belirlendiğinden mülakatların yarı-yapılandırılmış olduğu söylenebilmektedir. Soruların uçlarının açık olması nedeniyle cevaplara müdahale edilmemiş ve araştırmacı tarafından duygusal tepkiler verilmemiştir. Ses kayıt cihazı ile kaydedilen mülakatlar daha sonra deşifre edilerek cevaplar kategorilendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Veri ve Bulgulan

Niteliksel araştırmalarda, ömeklemin niceliksel çokluğundan çok, araştırılan spesifik konu önem taşımaktadır. “Cüzi sayıda insanla yapılan görüşmeler araştırma sonuçlarını yapılandırıcı mahiyette bulunabilmektedir. Bu cüzi rakam, geleneksel araştırmada kullanılan yüz kişilik cevaplar dökümü ile eş değer tutulabilmektedir” (Sözen, 1999: 94). Yapılan çalışmada, niceliksel

verilerden çok niteliksel veriler üzerinde

durulduğundan, araştırmaya gönüllü olarak katılan ve kendilerini dizinin fanatığı olarak nitelendiren 15 öğrencinin verdiği cevaplar ayrıntılı olarak çözümlenmiştir. Söz konusu 15 öğrencinin yaşları 21 ile 32 arasında değişmektedir ve tamamını erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Son sınıf öğrencileri kendilerini üniversite mezunu olarak tanımlarken, diğer sınıflar lise mezunu olduklarını belirtmektedirler, bir öğrenci ise dikey geçiş yaptığından ön lisans mezunu olduğunu söylemektedir.

Araştırmaya katılanların hepsinin erkek olması, soap operaların prime-time’a taşınması ile birlikte, Türkiye’de ilk örneği Dallas olan, daha çok erkekleri ilgilendiren para, hırs, iř hayatına ilişkin entrikalar, vb. konulara yönelen ve haftada bir yayımlanan dizi türüne Kurtlar Vadisi’nin daha yakın olması ile bağlantılandırılmaktadır. “Gece soap operalarında, karakterler mutluluktan çok, güç ve iktidar peşinde koşarlar ya da onlar için mutluluk sürekli iktidarı koruma ve gücüne güç katmadır. Servet ve iktidara ulaşmak için her türlü aracın mubah olduğu bir politik dünyadır (Mutlu, 1991: 330).”

Gece soaplarının erkeklere hitap eden dünyası konusunda öğrenciler duygularını şöyle dile getirmektedir;

M: “Bir erkeğin kalkıp da, kadın programı ya da duygusal bir şey izlemesini herhalde bekleyemezsiniz. Daha ciddi erkeksi bir şey izleyecektir. Biz daha çocukken elimize ya silah ya da araba verirler. Silah Türk toplumu açısından eskiden beri önemli; ‘at, avrat, pusat (silah)’ Bunun sürekli kullanılması veya bunu teşvik eden şeylerin izlenmesi bence gayet doğal”

M: “Dizide aşk çok az ondan dolayı izliyorum”

Öğrencilerin verdiği cevaplardan da anlaşılacağı gibi; televizyon farklı şekilde cinsiyetlendirilmiş kadın ve erkeklere yönelik farklı programlar yapmaktadır. Gündüzleri kadınların televizyon izlediği saatlerde kadınlara, akşam saatlerinde ise daha çok erkeklere yönelik programlar yayınlanmaktadır. Televizyon programları kadın ve erkek dünyası olarak ikiye ayrılmaktadır. Erkek dünyası olarak tanımlanan programlar, haberler, güncel sorunlarla ilgili haber programları, bilimsel programlar, spor programları, savaş hakkındaki filmler ve belgesellerdir; kadın dünyası olarak tanımlanan programlar ise; komedi dizileri, pembe diziler, Amerikan dizileri, hafif eğlence programları, yarışma programları ve sinema filmleridir (Hobson, 1995: 154-155).

Araştırmaya katılan öğrencilerin de daha çok akşamları televizyon izledikleri ve akşam yedi veya sekizden gece bire-ikiye doğru uzanan 5-6 saatlik bir televizyon izleme süreleri olduğu görülmektedir. Özellikle öğrenci evlerinde televizyonun sürekli açık olduğu belirtilmektedir. İzlenen programlar arasında haber programları ilk sırada yer almaktadır. Spor programları, belgeseller, tartışma programları, yarışma programları, filmler ve diziler sırasıyla haberleri izlemektedir. Yedi öğrenci Kurtlar Vadisi dışında sürekli takip ettiği dizi olmadığını belirtmektedir. Acı Hayat, Beyaz Gelincik, Ekmek Teknesi, Avrupa Yakası sürekli takip edilen diziler arasında ilk sıralarda yer almaktadırlar. Ekmek Teknesi dizisinin senaryosu Kurtlar Vadisi ile aynı grup tarafından yazılmıştır, Acı Hayat ise yine Osman Sınay tarafından yönetilmektedir. Ayrıca; Kırık Kanatlar, Hacı, Hayat Bilgisi, Aliye izlenen diziler arasında yer almaktadır.

Büyük bir çoğunluk Kurtlar Vadisi dizisini ilk bölümünden itibaren izlemektedir. Çoğunlukla dizinin başlayacağını fragmanlardan öğrenmişlerdir. Bunu gazeteler izlemektedir, bir kişi çevresinden duyarken, diğer bir kişi ise tesadüfen ilk bölümünü izlemiştir. Diziyi ilgi duymalarının nedeni Osman Sınay ve daha önce yönettiği “Deli Yürek” dizisi ile açıklanmaktadır. Ayrıca Soner Yalçın’ın dizinin konsept danışmanı olduğu ve Soner Yalçın’ın daha önce kitaplarının okunduğu öğrenciler tarafından belirtilmektedir. Kısacası, böyle bir dizinin alt yapısı önceden hazırlanmış ve diziyi izlemek için bekleyen bir izleyici profili oluşturulmuştur.

Sekiz öğrenci dizinin bir bölümünü kaçırdığında tepki gösterdiğini, yedi öğrenci ise tepki göstermediğini belirtmektedir. Tepki göstermeyenler bunu ertesi hafta geniş bir özetin ya da tamamının yayınlanması ile açıklamaktadırlar. Tepki gösterenler:

K: “Hiç kaçırdığım olmadı, 3-4 tane sınavım olduğunda bile oturup diziyi izlemiştım, hatırlıyorum. O şekil adeta odaklanmıştık, yani. Bir yaşam tarzı özellikle şehrimizde. Zaten reklamlarda da dikkat ediyorsanız, Kurtlar Vadisi saati diye reklam yapılyordu. Tabi, maç olduğunda tepkim oluyordu.”

M: “Evet, zincir kopuyordu.”

Elazığ’da yapılan perşembe akşamları sokaklarda kimse olmadığı, gençlerin kahvelere giderek diziyi toplu halde izledikleri gözlemlenmiştir. Yine Perşembe akşamları misafir kabul edilmediği çevreden öğrenilmiştir. Bu konu ile ilgili olarak öğrenciler şunları söylemişlerdir:

M: “Diziyi sürekli takip ettikleri için misafir gelmemesi diye bir şey olabilir, hak veriyorum.”

F: “Ben de misafir kabul etmezdim, bir hafta boyunca o bölümü bekliyorsun, sokakların boşalması da bu tepkinin dışı vurumu”

K: “O saatte Anadolu’da bayan kesimi zaten sokakta olmaz, işsizliğin getirdiği bir şeyle kahveler tıklım tıklım gençlerle doluyordu, bu şekilde sokaklar boşalıyor. Bir dizi sokakları boşaltıyor.”

M: “Dizi sektörü öyle bir hale geldi ki, insanlar arasındaki iletişimi koparıyor, herkes içine kapanıyor, boyut değiştiriyor.”

H: “Sokakların boşalması kendi tercihleri ama misafir kabul edilmemesi bizim kültürümüze aykırı”

A: “Misafir kabul edilmemesi saçma, ama dizinin izlenmesi normal, çünkü insanlar inanmışlar ki, Kurtlar Vadisi birebir Türkiye’nin gerçeklerini yansıtır.”

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu dizinin tekrar bölümlerini izlemektedirler, birçoğu dizinin cderini satın aldıklarını, Azeri kanallarından diziyi izlediklerini belirtmektedirler, hatta her bölümü 3-4 defa izlediğini söyleyenler bulunmaktadır. Dizinin tekrar bölümlerinin yayından kaldırılmasına karşı tepki duymaktadırlar.

K: “Yayından kaldırılmasını saçma buluyorum, medyanın çok büyük bir güç olduğu gerçek, lisedeki kavgayı, sokaktaki serserinin olay çıkarmasını çok büyük sermayeli bir diziyeye mal etmek kesinlikle saçmalık”

M: “Yayından kaldırılması gereksizdi. Okullarda şiddet her zaman vardı. Neden dizinin ilk gösterildiği zaman bu tepkiler verilmedi, yayından kaldırılmadı da, şimdi kaldırıldı? Bu biraz da medya gruplarının parasal anlamda çekememezliğinden kaynaklanıyor gibi geliyor.”

Öğrencilerden çoğu dizi ile ilgili haberleri yazılı ve görsel basından takip etmektedirler. Bu durumu, ilgi duydukları ve Elazığlı olduklarından zaten çoğunu bilmeleri ile açıklamaktadırlar. Hepsine göre dizinin konusu ilgi çekici ve sürükleyicidir. Dizinin beğenilen yönleri konusu, verilmek istenen mesaj, gerçekçi olması şeklinde gruplandırılabilir.

M: “Daha önce haberlerde duyduğumuz bazı olayların, dizi ile bağlantılı olarak verilmesi, dizinin gerçek yaşamdan alınmış gibi havada olması”

A: “Sırlı filmleri, dizileri severim, böyle sonradan çözümleniyor ya her şey”

1: “Gerçekleri fantastik bir kurguyla bütünleştirmesi”

R: “Adalet sistemindeki çarpıklığa karşı bireysel bir tepki gibiydi. İnsanların adalete olan güvensizliğini tatmin açısından denge unsuruydu.”

M: “Derin devlet, mafya, mit ilişkisinin uluslararası boyuta taşınması ilginç geldi”

Hall'un belirttiği yeniden-üretim kavramı veya Baudrillard'ın simülasyon kuramı bu dizi ile ilgili belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü dizinin içeriğinde verilen bilgilerin benzerlerinin ülkenin yakın tarihinde gündeme gelmiş olaylardan seçilmesi dizinin gerçekçi olduğuna ilişkin bir izlenim yaratmaktadır. Dizinin Türkiye'nin gerçeklerini yansıttığına ilişkin inançlarını, öğrenciler izleme nedenlerini belirtirken, daha açık olarak ortaya koymuşlardır.

M: “Türkiye'nin tamamen gerçeklerini yansıtılması”

Z: “Türkiye’de bir dönemin yaşanmış karanlık olaylarının gün yüzüne çıkarması”

F: “Kitaplarda okuduğum yazılara benzerliği gerçeğe yaklaştığını gösteriyordu. Gerçekmiş gibi geldi bana, Türkiye'nin gerçekleriymiş gibi”

K: “Her ne kadar hayal ürünüdür dense de, dizi yaşanmış gerçeklerden yola çıkılarak yapılmış, gerçeğe dayandığı için etkileyici oluyor”

M: “Türkiye’de varolan olayların bizim görmediğimiz şekliyle bize gösterilmesi, mesela derin devlet denildiğinde bir çok kişi bilmez, ama dizi yansıttığında bilinçli olacak, derin devlet nedir, diye”

R: “Türkiye’de dönen karanlık işlere cevap olabilme niteliği, pek çok olay hakkında görsel yorum getirmesi”

Dizinin gerçekliğine ilişkin vurgu, insanların ülke gerçeklerini dizi yoluyla öğrendiklerini ve derin devletin varolması gerektiğini belirtmeleri ile daha da açığa çıkmaktadır. Bütün ülkelerde bu tip oluşumların olduğu belirtilerek, derin devlet olgusu meşrulaştırılmış, doğallaştırılmış ve evrenselleştirilmiştir.

K: “Gerçekten, özellikle orta kesim insanların az bildiği, okumayan insanların bilmediği, gerçekleri tamamen görsellikle beynimize kazıdı. Çok gerçeği biz bu diziden öğrendik, derin devletin gerçekten ne olduğunu çok iyi anladık, ama derin devletin varolması gerektiğini de anladık”

A: “Biraz insanın içinde saldırganlık hissi var. O kahraman birilerini vurunca sen vuruyorsun gibi oluyor. Hani kötü insanları öldürmek isteriz dövmek isteriz, ya. Orada onlar kötü insanları öldürünce ben de kendimi tatmin ediyorum. Sanki ben öldürmüş gibi oluyorum. Artı bir de, biz Türk insanı olarak milliyetçi duygulara kapılıyoruz. İşte, devlet bu kadar güçlü filan, hoşumuza gidiyor”

Dizinin oluşturduğu katharsis (duygusal boşalım) hissi ise izlenme nedenlerinden bir başkasıdır. Öğrenci bunu kendi cümleleri ile ifade etmektedir. Dizi film ile izleyicisi arasında gizli bir suç ortaklığı bulunmaktadır. İzleyici dizinin kendini önerdiği kişilikte, adeta çiftini bulmakta, kendini toplumsal bütüne bağlayan ilişkiyi görmektedir. “İşte burada dizi filmin söylevinin önerdiği tipler, bireyin ideolojik çevresinde kendini özdeşleştirdiği tip arasında çakışma önem kazanmaktadır (Özkök, 1982: 131).” Dizi de özdeşleşilen karakterler arasında Polat ve Aslan Bey ön plana çıkmaktadır. Başrol oyuncusu olarak Polat Alemdarla özdeşleşilmesi normaldir, çünkü; bütün dizi ve filmler izleyenlerini başrol oyuncusu ile özdeşleşmeye davet eder. Ancak, gençler; “Aslan Bey’in yerinde olmak isterdim, derin devlette” gibi ifadelerle tercihlerini belirtmektedirler. Yine Baron ve Ömer Baba güçlü karakterler olmaları nedeniyle özdeşleşilen karakterler arasında yer almaktadırlar. Bir öğrenci ise kıvrak zekâlı bulduğu Güllü karakteri ile kendini özdeşleştirmektedir. En sevilen karakterler arasında yine Polat ve Aslan Bey ilk sırada yer almaktadır, onları Ömer Baba takip etmektedir. Öğrenciler, hayatlarında akıl danışabilecekleri Ömer Baba gibi birinin olmasını istediklerini belirtmektedirler. Seyfo Dayı, Çakır, Memati, Güllü, Abdulhey sevilen diğer karakterlerdir. Çakır öldükten sonra dizinin değiştiğini belirtenler bulunmaktadır. On öğrenci, karakterleri gerçekçi bulmaktadır. Kesinlikle gibi vurgularla bu inanışlarını desteklemektedirler. Yine on öğrenci, olaylar örgüsünü gerçekçi bulmaktadır. Mafya konusundaki tanımlamaları ise;

M: “Kendi içinde doğruları olan, hesaplaşmalarını kendi içinde halletmeye çalışsan, kendi içinde bir kurum, bir grup, devleti pek takmayan, tanımayan, sorunlarını kendi içerisinde, kendi kurallarıyla halletmeye çalışsan bir grup”

B: “Mafyayı, ne şekilde ele aldığımıza bağlı, Polat Alemdar gibi mafyayı ele alırsak dünyanın en iyi şeyi, bunun yanında Testere gibi bir karakter vardı, mafya çok kötü bir şey. Nereden baktığımıza bağlı”

M: “Güç mücadelesi, servet koruma”

K: “Mafya kuralsızlıklar bütünüdür, despotluk ve şiddettir.”

Z: “Mafya toplumun kanını emen bir vampir”

İ: “Sürekli adam öldürülen bir sistem”

A: “İki çeşit mafya var; biri iyi, öbürü kötü. İyi mafya; fakirleri koruyan, kadın-kız satmayan, esrar satmayan, bir de kötü mafya var; para kazanmayı düşünen her şeyi mubah gören mafya”

F: “Mafya kaçak yollardan kendi çıkarların kullanan birim”

R: “Mafya, kanunsuz yollarla kendi çıkarları için ülkeyi bile, kendi milletini, insanını bile sömürme cüretine sahip insanlar topluluğu”

E: “Diziye göre; iki tür mafya var; bir iyi tarafta olanlar, bir de kötü tarafta olanlar”

M: “Diziye bakarsak mafya derin devlette diye biliriz.”

I: “Mafya arkasında, devletin veya herhangi bir devletin güç odağı olduğu bir müessese”

Yanıtlar göz önüne alındığında iki tür mafya olduğu görüşü ağır basmaktadır. Yapılan iyi ve kötü mafya ayrımında, iyi mafya olarak tanımladıkları Polat Alemdar'ı zenginden alıp yoksula veren bir modem Robin Hood gibi görmektedirler. Dizi ile birlikte mafyaya ilişkin ülkemizde olumlu bir imaj oluşmaya başlamıştır. Öğrencilerin dokuzu dizide mafyaya ilişkin bilgilerin gerçekçi olarak verildiğine inanmaktadırlar.

D: “Karadeniz Mafyası, Doğudaki Mafya, Kürt filan bahsettiği zaman bakıyorsunuz gerçekten öyle insanlar var. İstanbul'a bakıyorsunuz, zevk, sefa içinde yaşayanlar, zulüm edenler var. Bunlara karşı doğu kültürünü almış insanlar, her ne kadar mafya babası olsa da, bir şekilde içlerindeki kültürden dolayı, zayıfları korumaya yönelik şeyleri yapabiliyorlar. O yüzden gerçekçi” Öğrencilerden on biri dizide izlediklerini onaylamamaktadırlar. Liselerde şiddet olayların artması ile dizi arasında bağlantı olduğunu inanlar ve inanmayanlar birbirine yakındır. Sekiz kişi dizinin bir etkisi olmadığını söylerken; yedi kişi de öğrencilerin çetelere özenmesi ve liselerle şiddet olaylarının artmasının dizi ile bağlantısı olduğunu düşünmektedir. Bunlar:

B: “Diziyle değil de, ailelerle ilgili olduğunu düşünüyorum, yoksa herhangi bir dizi bu kadar etki yaparsa, gerçekten oturup düşünmemiz lazım.”

M: “Diziyle bağlantısı yok, kişilerin yetişmiş olduğu çevreden, aileden kaynaklanıyor bence, gerçekte varolan şeyler”

H: “Dizinin bağlantısı olduğuna inanmıyorum, insanın kendi eğitimiyle, ailesinden aldığı eğitimle bağlantılı bir şey bu.”

K: “Liseli gençlerin psikolojisi farklıdır, lisede mutlaka olaylar çıkıyor, kendini kanıtlamak isteyen gençler, öğretmeninden azar işitince tepki duyuyor. Okuldaki olayların sebebi; kesinlikle aile içi şiddet ve karşı cinse kendini kanıtlama çabası yatar. Yoksa lisedeki gencin Kurtlar Vadisi'yle, mafyayla hiçbir alakası yok.”

- İ: “Birçok dizi var o zaman, mesela gaylerle ilgili bir dizi yapıldığında, bunu gayliğe özendirme olarak algılamıyorum. İnsanların seçmesi lazım neyi alacaklarını”
- A: “İnsanların manevi duygularını tam olarak tatmin edemezseniz, o bastırılmış duygular birden bire açığa çıkıyorlar. Beyinleri gelişmiyor sadece fizikleri geliyor, bence manevi boşluktan, ailelerin ilgisizliğinden kaynaklanıyor.”
- M: “Mutlaka bağlantı var, eğitim seviyesi ve yetiştiği aile ile bağlantılı, karakteri oturmamış genç, karakterle özdeşleşiyor. Kendini kahramanla aynı kefeye koyuyor, bu yüzden çeteleşme oluyor.”
- D: “Elbette vardır. O gece herkesin izlediği bir dizi var, elbette toplum etkilenecektir. Ben bile dışarı çıktığım zaman, birisi bana bir şey yaptığı zaman, acaba ben Polat karakterinde olsaydım, bu adam bana bunu yapar mıydı? diye düşünüyorum.”

Genel olarak, dizinin etkisinin olduğuna inan öğrenciler dahil, hepsi ailelerin ve çevrenin de gençler üzerindeki etkilerinin diziden daha önemli olduğu konusunda hem fikirdirler. Dizinin çok fazla şiddet ögesi içermesi ile ilgili eleştiriler hakkında ise gençler;

- M: “Mafya dizisi, çekiyorsanız, gayet doğaldır. Eğer onları göstermiyorsanız zaten dizinin mafya ile alakası kalmaz. Çünkü, duygusal bir şey değil, aşk dizisi değil, eğer, mafya dizisi çekiyorsanız onu gerçekleriyle ortaya koymak zorundasınız, olması gereken bir şey yani.”
- B: “Şiddet, sokakta var, her yerde var, bu dizi ile ortaya çıkmış bir şey değil.”
- M: “Eğer ki, mafya dizisi çekiyorsanız onunla ilgili şeyleri göstermek zorundasınız, eğer aşk dizisi çekiyorsanız onunla ilgili şeyleri göstermek zorundasınız”
- M: “Sonuçta mafya dizisinin gerçeğe yakın çekilmesi gerekiyor”
- K: “Eleştirileri haklı buluyorum. Kafa kesme, beysbol sopası ile kafa ezme gibi sahneler vardı, tasvip etmiyorum.”
- İ: “Doğru eleştiriler, Türk halkının şiddete aşırı eğilimli olması bence dizinin çok fazla izlenmesinin nedenlerinden biri”
- A: “Başladığı zaman diyor mafya dizisi diye, mafya deyince akla ne gelir, eroin gelir, kadın satıcılığı gelir, adam öldürme, yaralama gelir. Bence mafya dizisi olduğundan, beğenmeyen izlemesin”
- M: “Şiddet Hollywood filmlerinde daha fazla özellikle God Father (Baba) serisinin filmlerine baktığımız zaman, gerçekten mide bulandırıcı öldürme sahneleri var.”
- F: “Katılmıyorum, şiddet sonuçta bütün haber bültenlerinde var. Her gün kapkaç, hırsızlık, adam öldürme haberlerini izliyoruz, gazetelerin 3. sayfalarından okuyoruz. Haberlerde varsa dizide olması o kadar sorun değil.”

R: “Doğru ama, insanları tatmin ettiği de bir gerçek, kötülerin şiddetli bir şekilde cezalandırılması Türk milletinin her zaman hoşuna giden bir şey, yanlış ama insanların hoşuna gidiyordu.”

E: “Özellikle 13-14 yaşındaki çocuklar üzerinde büyük etki yarattı. Üzerlerinde bıçak taşımaları, kavgaya yönelmeleri bunlar kötü etkiler”

Gençlerin on ikisi günlük hayatta sorunların güç kullanma ve tehdit etme yoluyla çözülebileceğine inanmamaktadır. Diziyi sevmeye nedenlerini: dizinin konusu, karakterler, alışkanlık, vakit geçirme, Türkiye'nin gerçeklerini yansıtmaması, yapımcıların Elazığlı olması, dış politikaya olan merak, aşkın az olması gibi başlıklar altında toplanabilecek şekilde sıralamışlardır. Bir öğrenci ikincil iletişime (arkadaşlarıyla ertesi gün dizi hakkında konuşma) neden olma işlevine dikkat çekmektedir.

M: “Herkes izliyor, toplumda herkesin izlediği bir şeyden geri kalmak olmaz, yarın sınıfta sorarlar, izledin mi diye, yok dediğin zaman sanki hor görüyorlar. Acaba falan kitabı okumadı diye hor görülen kaç kişi vardır, ama diziyi izlemediysen hor görülüyorsun”

Yukarıdaki ifadeden de anlaşılacağı gibi, çevrenin dizinin izlenilmesi yönünde bir baskısı bulunmaktadır. Dizinin Elazığ'da ve Türkiye'de bu kadar sevilmesi ve tutması ile ilgili olarak ise şunları söylemektedirler:

Z: “Oyuncuların Elazığlı olması, dizinin gerçekten belli bir formatı yakalaması, halk gerçekleri görmek istedi”

M: “Elazığlı sanatçıların yer alması, kendi memleketini ön plana çıkarmak gibi bir şey bu”

K: “Karakterler, başroldeki insanlar da Elazığlı olduğu için, bir sesimizi duyurma diye algıladık. Çünkü Elazığ biraz böyle basık bir şehir, kendini kanıtlayamamış yani. Türkiye'nin en büyük konservatuarı Elazığ'dayken, biz kendimizi ispatlayamıyoruz. Urfa'nın 19 tane şarkısı var, ama bizim 670 tane, biz Urfa'nm önüne geçemiyoruz. Bu bastırılmışlığı aşmak için dizi biraz da bizim için özel oldu yani. Bunu güneş tutulmasının en net Elazığ'da izlenmesi gibi bir fırsat olarak değerlendirdi Elazığ”

B: “İnsanların olmak istedikleri tipler vardır. Polat Alemdar hem duygusal hem de gözü kara bir insan. İnsanlar kendilerini öyle görmek istedikleri için.”

İ: “Bazı gerçekleri öne sürüp altında kendi dünyalarının veriyorlar, böylece gerçekmiş gibi veriyorlar, herkes de izliyor abaca Türkiye'de neler oluyor diye”

A: “Elazığ'ın halkı geçmişten beri milliyetçi, devletine bağlı, muhafazakâr bir yapısı vardır. Dizi de bunu körükliyor, gazeteler anlatıyor ya, Abdullah Çatlı'nın yerinde filan diye, insanlar merak ediyor, gerçekten neler yapmış diye”

- İ: “Aşırı politize olmuş bir kamuoyu var Türkiye’de, komplo teorilerinin sürekli halkın gündeminde olduğu bir sosyal yaşantı ve günlük yaşamda da sürekli şiddetle karşı karşıya olmalarıyla da ilgilisi var.”
- M: “Bizim insanlar biraz gizliye karşı meraklıdır, toplum olarak biraz dedikoducu bir toplumuz, dizide de biraz dedikodumsu bir şey var. Derin devlet, mafya, uluslararası çeteler, böyle olunca ilgi çekici geliyor insanlara”
- F: “Bizim insanımız gücü, kuvveti sever, ülke, vatan ruhu yüksek olduğu için dizi tutmuştur.”
- E: “Türk insanı siyaseti sever, derin devlet ilişkisini eskiden, Osmanlı’dan beri sever. Dizinin bu tarz olması insanların ilgisini çekti.”
- M: “Mafya nedir? Derin devlet nedir? Bu dizi ortaya çıkardı.”

Dizinin izlenme nedenleri olarak milliyetçiliği ve vatan sevgisini ön plana çıkarması, yakın tarihten alıntılar yaparak gerçeklik hissi uyandırması, derin devlet, geniş oyuncu kadrosu, komplo teorileri, senaryosu, bir gizi içermesi sıralanabilmektedir. Mülakata kaplanlardan üçü dışında hepsi Kurtlar Vadisi Irak filmi izlemiştir. Dizi ile filmi karşılaştırırken;

- M: “Benzerlik yok, karakterler benzer, fakat Polat Türk mafyasının çökertmiş, yeni bir görev verilmiş.”
- B: “Yok, tam anlamıyla bağımsız, dizi başka film başka bir şeyi anlatıyor.”
- M: “Tek benzerlik karakterlerin aynı olması, başka benzerlik yok”
- F: “Filmde ülke çıkarları abartılı bir şekilde milliyetçiliğe dönmüş, işi farklı yöne çekmişler, dizideki ve filmdeki ideoloji bambaşka”
- R: “Bence fazla fark yok, ikisinde de kurtarıcılık, ikisinde de Türkiye’nin adını yüceltmek, namını kurtarmak gibi bir amaç vardı.”
- K: “Dizi ile film arasında gerçekleri su yüzüne çıkarma açısından bağdaşıklık kurdum. Orada Amerikalıların yaptıkları gerçekleri gördüm, bu gerçekler Kurtlar Vadisi Irak filmi ile su yüzüne çıktı, ama dizideki baron karakterlerinin yöneticisi olarak yine Amerika ve İsrail’in parmağı olduğunu gördüm, burada bir bağdaşıklık kurdum. Oradaki zulmü yapan da Amerika, Türkiye’deki mafyayı yöneten de Amerika.”
- A: “Film biraz daha uluslararası bir şey, dizi pek öyle herkesin izleyebileceği bir şey değil, Türkiye dışından bir insan gelip de izlediği zaman belki bir şey anlamayabilir.”
- İ: “Aslında konu olarak tamamen farklı, fakat verdikleri mesaj dizideki kahramanların ve güç odaklarının Irak’ta da problem çözmeye güçlerinin yettiği. Bence abartılıydı. Kamuoyunun Amerikan işgaline, Türk halkının sömürülmeye karşı son dönemlerde artan tepkisini biraz törpülemek, dizi de film de insanların tepkilerini biraz törpülemek amacıyla yapıldı.”

N.Kula Demir /Elazığ 'da Kurtlar Vadisi Dizisinin Alınlanması

Verilen cevaplar doğrultusunda, diziyi seven kişilerin filini izlemeye gittiği ama dizi ile film arasında bağlantı olmadığı görülmektedir. Dizi ile film arasında karakterlerin aynı olması dışında bir bağlantı kumlamadığı verilen yanıtlardan anlaşılmaktadır. Film daha uluslararası bir konuyu işleyerek, izler-kitle olan gençlerin çok üzerinde durmadığı anti- Amerikanizm ve küreselleşme karşıtlığı gibi konular gündeme taşımıştır. Bir öğrencinin de belirttiği gibi, Irak'ın işgaline karşı Türk kamuoyunun tepisini biraz söndürme amacı taşımaktadır.

Değerlendirme ve Sonuç

Diziyi sevenlerin çoğu Osman Sınay ve ekibinin ayrılmasından sonra dizinin kalitesinin düştüğünü ancak, alışkanlık ve sonunu merak etme nedeniyle diziyi izlediklerini belirtmektedirler. Polat ve Aslan Bey'in karanlık bir odada ülke meseleleri hakkında konuştukları sekanslarda sürekli olarak ülke gündeminde olan konulara değinilmesi, dizinin gerçeklik hissi uyandırmasına neden olmaktadır. Dizide ney çalan, ebru sanatıyla uğraşan, tasavvuf ile ilgilenen ve imam olan bir karakter olarak Ömer Babanın ön plana çıkması, insanlara hikâyeler anlatıp nasıl davranmaları gerektiğini söylemesi nedeniyledir, öğrencilerle yapılan mülakatlarda herkesin hayatında böyle biri olması gerektiği özellikle belirtilmektedir. Bu dizide ayrıca çok fazla sigara içilmesi, şiddet içermesinin yanı sıra eleştirilen bir konudur. Özellikle önceki hayatından sevgilisi olan Elif ile Polat'ın Kızkulesi'ne karşı banka oturup sohbet ettiği sahnelerde, Polat sevgilisine gerçeği söyleyememenin baskısıyla sürekli sigara içmektedir. Dizi Laz Ziyasının eski bir 45'likten dinlediği Asiye, Çakır'ın görüldüğü sahnelerde çalan Kerimoğlu, Polat'la Elifin karşılaştığı sahnelerde yer alan Elif, vb. pek çok türküyü önplana çıkarmış, sevdirmiş ve yeni nesle öğretmiş, eskilere de hatırlatmıştır. Polat'ın gümüş yüzükleri, tespihi ve saati meşhur olup birer gösterge haline gelmiştir. Dizi giyim-kuşam ve davranış tarzı açısından gençleri etkilemektedir. Ancak, bu etkilenmeye açık ve bu tür bir diziyi bekleyen bir izleyici kitlesi olduğu gerçeği de görülmektedir.

Öğrencilerin 5-6 saat şeklinde ifade ettikleri televizyon izleme saatleri, izleme davranışının hayatlarının merkezinde olduğunu göstermektedir. Kitle iletişim araçlarının toplumun normalitelerini belirlediği bir dönemde, şiddet ögesi, komplo teorileri, derin-devlet ve mit konularını içeren bir dizinin gençler tarafından "Türkiye'nin gerçekleri" olarak algılanması düşündürücüdür. Mülakata katılan öğrencilerin çoğu dizinin olaylar örgüsünü, karakterlerini ve dizideki mafyaya ilişkin bilgileri gerçekçi bulmaktadırlar. Dizinin bu kadar popüler olması ve izlenme oranlarının yüksek olmasının nedenlerini araştıran çalışmada; milliyetçiliği ve vatan sevgisini ön plana çıkarması, yakın tarihten alıntılar yaparak gerçeklik hissi uyandırması, senaryosunun "derin devlet, komplo teorileri, bir gizi içermesi" ilk sıralarda yer almaktadır. Türk insanın çok sevdiği "racon" ve "hâkimiyet" temalarını işlemesi, kazanma hırsını ön plana çıkarması, yüzü değiştirilen karakterin yakınlarının gerçeği bilmemesine rağmen izleyicilerin bilmesi ve

öğrendiklerinde ne tepki vereceklerini merak etmesi izlenme nedenlerindedir. Dizide masalarda olduğu gibi karakterler siyah-beyaz olarak ayrılmıştır, ancak kötü olarak algılanması gereken mafya, “yufka yürekli, dürüst, yardımsever, babacan” mafyaya dönüşmüştür. Dizinin izlenmesi için içinde yaşanan toplumun baskı oluşturduğu, ayrıca kahramanların ve senaristinin Elazığlı olması nedeniyle diziyi izleyerek “kendi memleketlerini ön plana çıkarttıklarını” düşündükleri görülmektedir.

Dizinin gerçekliği yeniden üreterek yarattığı simülasyon ortamı gerçek olarak algılanmakta ve hiper-gerçekliğe dönüşmektedir. İzleyenlerin Hall’un belirttiği okuma türlerinden “egemen okuma”ya uygun olarak diziyi alımladıkları ve karşıt okuma yapmadıkları görülmektedir. Baudrillard’ın simülasyon kuramı doğrultusunda izlenen televizyon metninin gerçek olarak algılandığı ve bu gerçek olarak algılanmanın karşıt okuma yapma önünde engel oluşturduğu düşünülmektedir. Kısacası, dizi gerçek olarak algılandığından karşıt okumaların yapılması mümkün görülmemektedir.

KAYNAKLAR

ADANIR, Oğuz. (2000), *Baudrillard’ın Simülasyon Kuramı Üzerine Notlar ve Söyleşiler*, İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

BAUDRİLLARD, John. (1998), *Simülarklar ve Simülasyon*, çev. Oğuz Adanır, İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

HALL, Stuart. (1999), “Encoding/Decoding”, *Media Studies*, Edit. Paul Morris-Sue Thomhom, Edinburgh: Edinburgh University Press, s.: 51-61 HOBSON, Dorothy. (1995), “Ev Kadınları ve Medya”, *Kadın ve Popüler Kültür*, dcr.ve çev. Süleyman İrvan-Mutlu Binark, Ankara:Ark Yayınları, s.: 147-162. MC QUAIL, Dennis, Sven Windahl. (1997), *Kitle İletişim Modelleri*, çev. Konca Yumlu, Ankara: İmge Kitabevi.

MUTLU, Erol. (1991), *Televizyonu Anlamak*, Ankara: Gündoğan Yayınları.

ÖNÜR, Nimet. (2001), *Medya ve Eğitim*, İzmir: Barış Yayınları.

ÖZKÖK, Ertuğrul. (1982), *Sanat, İletişim ve İktidar*, Ankara: Tan Yayınları.

PROPP, Vladimir. (2001), *Masalın Biçimi*, çev. Mehmet-Sema Rifat, İstanbul: Om Yayınları.

SOLMAZ, Yusuf. (2004), *Kurtlar Vadisi Çocukları*, Ankara: Kül Sanat Yayınları.

SÖZEN, Edibe. (1999), *Söylem*, İstanbul: Paradigma Yayınları.